

Vereniging van Rekenkamers
Goudvink 2026

Juryrapport

Driebergen, 27 november 2026

Vooraf

De Goudvink is een prijs van rekenkamers voor rekenkamers. De naam is een knipoog naar het 'vinkjes' zetten door de controleur, en laat zien dat rekenkamers méér willen dan dat, dat zij het verschil willen maken. De prijs is ingesteld om de leden van de vereniging in dat opzicht scherp te houden en te stimuleren hun beste onderzoeken met elkaar te delen. De jury beschouwt het als een eer dat zij een oordeel mag vellen over de vraag welke rekenkamer dat het beste heeft gedaan. De jury heeft zich daarbij de vraag gesteld: heeft de rekenkamer de raad, staten of het waterschapsbestuur ondersteund bij hun taken? Heeft zij bijgedragen aan meer inzicht in de effectiviteit van beleid of de doelmatigheid van de uitvoering, en is de informatiepositie van de volksvertegenwoordiging door de rekenkamer verbeterd?

Deze criteria zeggen iets over het belang en de toegevoegde waarde van rekenkamers. De jury vindt dat rekenkamers er zijn om de algemene kwaliteit van het openbaar bestuur te verhogen. Dat betekent in ieder geval zorgen voor een goede informatievoorziening, bevindingen aandragen die de besluitvorming kunnen vergemakkelijken en verbeteren, en zorgen voor goede evaluaties van beleid en uitvoering van voor burgers belangrijke zaken, om zo de volksvertegenwoordigers van munitie te voorzien en beter in positie te brengen. Het gaat immers om publiek geld, en daarom zijn goede besluiten en goede controle en verantwoording cruciaal. Het werk van rekenkamers kan daarbij een belangrijke rol spelen. De jury kent de Goudvink toe aan de rekenkamer die zich daarin het beste heeft onderscheiden en daarmee als voorbeeld kan dienen voor anderen.

Uiteraard moeten het onderzoek en het rapport voldoen aan de maat der dingen. Rekenkamers nemen anderen de maat en moeten dan zelf ook een aantal basisnormen in acht nemen. Het rapport moet van goede basiskwaliteit zijn. Dat wil zeggen heldere taal, reproduceerbare en gedragen bevindingen, daaruit afgeleide conclusies en aanbevelingen, duidelijke ondersteunende grafieken e.d. Traditiegetrouw heeft de jury dit criterium van basiskwaliteit gebruikt bij de beoordeling van de ingezonden rekenkamerrapporten.

Om de diverse kwaliteit van het rekenkamerwerk in de Goudvink-beoordeling mee te kunnen nemen zijn een aantal extra categorieën ingesteld. Rekenkamers kunnen in aanmerking komen voor het winnen van de Goudvink in één van de volgende categorie:

- innovatieve aanpak
- vernieuwend onderwerp
- impact/doorwerking
- presentatie
- gezamenlijk onderzoek
- rapport < €20.000

De jury bedankt de inzenders voor hun deelname en wil hen van harte complimenteren met de ingezonden rapporten.

In 2026 hebben 26 rekenkamers van gemeentelijke, provinciale en waterschaps- overheden in totaal 27 rapporten ingediend. Deze zijn elk door 2 reviewers beoordeeld, die tot een gezamenlijk oordeel moesten komen. Op basis van die beoordelingen zijn vier rapporten geselecteerd en op de shortlist terechtgekomen. De vier genomineerde rapporten blonken, elk op hun eigen manier, uit. Na een intensieve beraadslaging en uitvoerige discussie kunnen we, tot ons genoegen, de Goudvink 2026 uitreiken aan de winnaar.

De jury ziet de verschijning van het juryrapport 2026 als de afronding van haar werkzaamheden voor 2026. Met de jury kan niet worden gediscussieerd of gecorrespondeerd over de uitslag.

De jury:

Huri Sahin, voorzitter
Wouter Boonstra
Barbara Heebels
Barbara Joziasse
Astrid van de Klift
Julien van Ostaaijen
Joyce Satijn
Etienne Lemmens

De eisen en de werkwijze

De rekenkamers zijn bij hun inzending voor de Goudvink gevraagd een formulier met een aantal vragen te beantwoorden. Deze vragen betroffen onder andere de onderwerpkeuze, de relevantie en de doorwerking.

Elk rapport is door twee lezers beoordeeld met behulp van een scoreformulier. Op het formulier, dat de inzenders van tevoren ter informatie kregen toegestuurd zodat ze op de hoogte waren van de criteria, was aandacht voor onder andere technische kwaliteit en doorwerking. Met betrekking tot technische kwaliteit is onder meer gelet op de opzet en aanpak van het onderzoek, de onderbouwing van de conclusies, oordelen en aanbevelingen en de toegankelijkheid van het rapport.

Op basis van de ingevulde formulieren heeft de jury een top-4 samengesteld. Deze rekenkamers op de shortlist gevraagd bewijzen voor de doorwerking van hun onderzoek mee te sturen. De rekenkamers hebben daar enthousiast gevolg aan gegeven, een signaal dat rekenkamerrapporten op een hoge mate van doorwerking kunnen rekenen.
Bij de toets op de doorwerking is gelet op de activiteiten die de rekenkamer heeft ondernomen om de doorwerking van het rapport te bevorderen en op blijken van feitelijke doorwerking. Met andere woorden: wat is de zichtbare impact en zijn concrete effecten van de aanbevelingen zichtbaar? Doorwerking is vaak een kwestie van lange adem en kan pas enige tijd na het verschijnen van een rekenkamerrapport aantoonbaar gemaakt worden.

Naast de technische kwaliteit en de doorwerking heeft de jury nadrukkelijk ook ruimte gemaakt voor meerwaarde in andere opzichten. Dat kan zijn omdat het onderzoek vernieuwend was (op welke manier dan ook), of omdat de rekenkamer bijzondere 'moed' heeft getoond, bijvoorbeeld in de agendering van het onderwerp of tijdens het proces van uitvoering.
De jury heeft daarbij meerwaarde nadrukkelijk in verband gebracht met de eerdergenoemde (wettelijke) taak van rekenkamers, en zich bij de beoordeling afgevraagd: heeft de rekenkamer met dit onderzoek de volksvertegenwoordigers herkenbaar ondersteund in hun rol en daarmee hun (informatie)positie verbeterd, met als uiteindelijk doel een bijdrage aan verbetering van het bestuur? Dit element weegt zwaar voor de jury. Rekenkamers zijn bij de dualisering immers toegevoegd aan de decentrale bestuurlijke topografie om de volksvertegenwoordiging te ondersteunen. Door deze rol te pakken, maakt de rekenkamer zijn toegevoegde waarde duidelijk zichtbaar en toont daarmee zijn bestaansrecht.

De genomineerden

Dit jaar zijn in totaal 27 rapporten ingediend: allen door een individuele, gemeentelijke of provinciale of waterschaprekenkamer. Ook heeft een rekenkamer twee verschillende rapporten ingediend.
Alle rapporten zijn in eerste aanleg beoordeeld, waarna er een shortlist van vier rapporten is opgesteld.

De shortlist in alfabetische volgorde:

Rekenkamer Amsterdam-Zaanstad	Toegankelijkheid van buurthuizen. Vanzelfsprekend maar niet vanzelf.
Rekenkamer Heerlen	Opvolgingsonderzoek afhandeling van moties, amendementen en toezeggingen
Rekenkamer Waalre	Ruimte maken voor inwoners
Zuidelijke Rekenkamer	Ondermijning provincie Noord-Brabant

Uit deze vier nominaties heeft de jury de winnaar van de Goudvink 2026 gekozen.

De jury constateert dat er veel verschillende thema's bij de inzendingen zitten, die actuele en voor de inwoners herkenbare en zeer relevante onderwerpen adresseren. Gezegend is het land met deze rekenkamerrapporten. De jury is blij met de gekozen thema's met allemaal een maatschappelijke betekenis.

De winnaar

In haar overleg op 5 november 2026 heeft de jury – gelet op de vooraf vastgestelde criteria – als winnaar gekozen

Rekenkamer Amsterdam-Zaanstad

met het onderzoek

"Toegankelijkheid van buurthuizen. Vanzelfsprekend maar niet vanzelf"

De jury beoordeelt dit onderzoek als een verrassend, waardevol en inspirerend onderzoek, dat zich onderscheidt door een vernieuwende aanpak, een gedegen uitvoering en een grote maatschappelijke relevantie. Het onderzoek richt zich op een actueel, maar vaak onderschat onderwerp: de betekenis en toegankelijkheid van buurthuizen. Buurthuizen spelen een belangrijke rol in een weerbare samenleving, zowel op sociaal als op fysiek vlak. Hoewel er veel over dit onderwerp wordt gesproken, is niet altijd duidelijk wat precies onder toegankelijkheid wordt verstaan. De onderzoekers hebben dit begrip op een sterke manier als uitgangspunt genomen en vanuit verschillende invalshoeken onderzocht.

De jury waardeert in het bijzonder de combinatie van uiteenlopende onderzoeksmethoden en de zorgvuldigheid waarmee deze zijn toegepast. De onderzoekers hebben een grote hoeveelheid rijke en relevante data verzameld door onder meer interviews met de ambtelijke organisatie, maatschappelijke organisaties en belangenorganisaties, bezoeken aan buurthuizen, observaties op locatie, een eigen enquête onder Amsterdammers en analyses van bestaande enquêtes, gemeentelijke documenten, subsidieregisters en geografische gegevens. Door zelf de buurthuizen te bezoeken en te investeren in de relaties met betrokkenen, hebben de onderzoekers goed aansluiting gevonden bij wat er daadwerkelijk speelt in de praktijk. Daarbij is ook recht gedaan aan de grote diversiteit aan buurthuizen in Amsterdam.

Het rapport kenmerkt zich door een heldere opbouw, een toegankelijke schrijfstijl en duidelijk geformuleerde onderzoeksvragen. De onderzoekers lichten hun werkwijze zorgvuldig toe en maken inzichtelijk waarom gedurende het onderzoek bepaalde keuzes zijn gemaakt en waar nodig is bijgestuurd. De analyse biedt niet alleen inzicht in de werking van het beleid, maar gaat ook uitgebreid in op de randvoorwaarden en de redenen waarom bepaalde instrumenten wel of niet effectief zijn. Dit resulteert in solide conclusies en concrete, bruikbare aanbevelingen. Hoewel de aanleiding voor het onderzoek niet expliciet wordt beschreven, blijkt dat signalen en zorgen van Amsterdammers en raadsleden over een onderwerp dat onvoldoende aandacht kreeg, op constructieve wijze zijn opgepakt.

Bijzonder positief is de aandacht die de onderzoekers hebben besteed aan de toegankelijkheid van het onderzoek zelf. Naast het goed leesbare rapport zijn een eenvoudig geschreven

samenvatting en een filmpje gemaakt, waardoor de resultaten ook voor een breder publiek begrijpelijk en bruikbaar zijn. De jury vindt dit een sterk voorbeeld van hoe een rekenkamer haar bevindingen op verschillende manieren onder de aandacht kan brengen.

Ook de aantoonbare doorwerking van het onderzoek maakt indruk. De reactie van het college is onderscheidend: een groot deel van de aanbevelingen is overgenomen en het college heeft aangegeven hier actief mee aan de slag te gaan. Daarmee blijft het onderzoek niet beperkt tot het signaleren van knelpunten, maar levert het ook een concrete bijdrage aan de verdere ontwikkeling van het beleid. De suggestie om een vervolg aan het onderzoek te geven, onderstreept deze constructieve benadering.

Tot slot waardeert de jury dat de gehanteerde aanpak en het ontwikkelde model ook bruikbaar en schaalbaar zijn voor kleinere gemeenten en rekenkamers. Daarmee reikt de betekenis van dit onderzoek verder dan Amsterdam alleen.

Alles overziend ziet de jury dit als een sterk, zorgvuldig uitgevoerd en maatschappelijk relevant onderzoek, waarin een vernieuwende aanpak, toegankelijkheid en aantoonbare doorwerking op overtuigende wijze samenkomen.

Iedereen kan veel leren van dit onderzoek. Kortom in de ogen van de jury een terechte winnaar van de Goudvink 2026!

Ook de andere genomineerde rapporten bewijst de jury hulde.

Allereerst over de Rekenkamer Heerlen, met ***" Opvolgingsonderzoek afhandeling van moties, amendementen en toezeggingen"***

De jury waardeert dit onderzoek vanwege de praktische insteek en de concrete handvatten die het biedt voor de gemeenteraad. Het rapport maakt inzichtelijk hoe de raad beter zicht kan krijgen op de opvolging van moties, toezeggingen en aanbevelingen en hoe deze informatie kan worden benut om de controlerende rol van de raad te versterken.

Het onderzoek is nadrukkelijk gericht op de doorwerking van eerdere onderzoeken en de instrumenten die daarvoor beschikbaar zijn. Daarbij is gezamenlijk gekeken naar wat onderzoeken daadwerkelijk opleveren voor de gemeenteraad en de griffie. De onderzoekers hebben niet alleen aandacht voor de constateringen, maar vertalen deze ook naar concrete en bruikbare aanbevelingen voor de raad, het college, de griffie en de ambtelijke organisatie. Daarmee draagt het onderzoek bij aan een betere samenwerking tussen deze partijen.

De jury vindt het rapport helder, overzichtelijk en prettig leesbaar. De bondige opzet maakt de resultaten toegankelijk en direct toepasbaar, al hadden enkele aanvullende praktijkvoorbeelden de bevindingen nog verder kunnen verduidelijken.

Een belangrijke constatering is dat slechts een beperkt deel van de eerdere aanbevelingen volledig is opgevolgd. Tegelijkertijd laat het onderzoek zien hoe de gemeenteraad beter inzicht kan krijgen in wat er met moties en toezeggingen gebeurt. Dit biedt concrete aanknopingspunten om de opvolging structureler te monitoren en de controlerende taak van de raad te versterken.

Het volgende rapport is dat van de Rekenkamer Waalre,
" Ruimte maken voor inwoners"

De jury waardeert dit onderzoek als een origineel en vernieuwend onderzoek naar een maatschappelijk belangrijk onderwerp. Het rapport is prettig geschreven, goed leesbaar en helder opgebouwd. De keuze om naast het volledige rapport ook een kernrapport op te stellen, draagt bij aan de toegankelijkheid van de onderzoeksresultaten. De overzichtelijke en concrete aanbevelingen maken het rapport bovendien praktisch bruikbaar. Wel merkt de jury op dat de visuele presentatie op sommige onderdelen uitgebreider had gekund.

Een bijzonder sterk aspect van het onderzoek is de actieve betrokkenheid van inwoners. De jury prijst het initiatief om een meedenkteam samen te stellen en waardeert vooral dat hieruit een structureel team is ontstaan dat de gemeente wil ondersteunen bij burgerparticipatie. Daarbij staat niet het individuele belang centraal, maar wordt juist gezocht naar gezamenlijke standpunten en een bredere maatschappelijke betrokkenheid. Dit vormt een waardevolle opbrengst van het onderzoek die verder reikt dan het rapport zelf.

Ook de kritische houding en het zelf reflecterend vermogen van de onderzoekers worden door de jury positief beoordeeld. De onderzoekers tonen zich bewust van hun eigen werkwijze en de mogelijkheden om deze verder te ontwikkelen. Dat de rekenkamer naar aanleiding van dit onderzoek overweegt om inwoners vaker bij toekomstige onderzoeken te betrekken, ziet de jury als een betekenisvolle ontwikkeling. Hiermee wordt niet alleen de betrokkenheid van inwoners vergroot, maar maken zij ook op een laagdrempelige manier kennis met het werk en de betekenis van de rekenkamer.

Doordat de rekenkamer participatief te werk ging, ontstond er tijdens het onderzoek al een vorm van doorwerking. Zowel de gemeenteraad als de ambtelijke organisatie heeft de aanbevelingen goed opgepakt. Dit onderstreept de praktische relevantie van het onderzoek en de bereidheid om met de uitkomsten aan de slag te gaan.

Het volgende rapport is dat van de Zuidelijke Rekenkamer,
" Ondermijning provincie Noord-Brabant"

De jury beoordeelt het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer als een degelijk, grondig en zorgvuldig uitgevoerd onderzoek naar een belangrijk en complex maatschappelijk vraagstuk. De onderzoeksvragen zijn helder geformuleerd en bieden een goede basis voor de uitgebreide analyse. Een bijzonder sterk punt is dat de onderzoekers een bruikbaar normenkader hebben ontwikkeld voor een onderwerp dat niet tot de primaire wettelijke taken van de provincie behoort en bovendien niet altijd duidelijk in beleid is vastgelegd. Daarmee maakt het onderzoek de aanpak van ondermijning concreet en toetsbaar.

Het rapport kenmerkt zich door een zakelijke schrijfstijl en een grondige uitwerking van de bevindingen. Hoewel het onderzoek omvangrijk is, leidt de analyse tot stevige conclusies en concrete aanbevelingen voor de eigen organisatie. De jury merkt daarbij op dat er een zekere spanning bestaat tussen de kritische conclusies en de constatering dat de provincie 95 procent van de onderzochte zaken op orde heeft. Tegelijkertijd onderkent de jury dat juist de resterende 5 procent van doorslaggevend belang kan zijn voor het succes van de aanpak van ondermijning. Het onderzoek maakt daarmee duidelijk dat ook relatief beperkte tekortkomingen grote gevolgen kunnen hebben.

De jury waardeert daarnaast de overzichtelijke en toegankelijke wijze waarop de onderzoeksresultaten via de website worden gepresenteerd. Naast het bestuurlijk rapport en het rapport van bevindingen zijn ook een hand-out en een persbericht beschikbaar gesteld. Hoewel de rapporten zelf meer visuele ondersteuning hadden kunnen gebruiken, wordt dit voor een belangrijk deel ondervangen door de heldere en aansprekende hand-out. Hoewel het rapport primair intern gericht is, dragen deze verschillende publicatievormen eraan bij dat de onderzoeksresultaten voor een breder publiek toegankelijk zijn.

Ook het belang van het thema en de bredere relevantie van het onderzoek wordt door de jury benadrukt. De gehanteerde aanpak en het ontwikkelde normenkader bieden waardevolle aanknopingspunten voor andere provincies en gemeenten in Nederland die zich met de aanpak van ondermijning bezighouden. De aandacht voor het onderzoek in onder meer het Brabants Dagblad en het Eindhovens Dagblad laat bovendien zien dat het onderwerp ook buiten de bestuurlijke omgeving belangstelling heeft gekregen.